



LLEIS QUE REGULEN LA TINENÇA D'ANIMALS SALVATGES I ESPÈCIES CITES A ZOOLOGICS I OPINIÓ PÚBLICA

Cristina Pons Ferrer, Gemma Romeu Lluís, Sara Vergés Arús i Marina Vilagran Cano

Ètica i Legislació



ÍNDEX

Introducció.....	2
Definició.....	2
Història dels zoològics.....	2
Legislació.....	4
Organismes i organitzacions.....	6
Articles de premsa.....	7
Conclusions.....	8
Bibliografia.....	12
Annexes.....	14

Com a estudiants de veterinària, ens hem preocupat per la tinença d'animals salvatges en els parcs zoològics, centres on molts de nosaltres vam descobrir per primer cop el nostre interès per els animals. Basant-nos en les entrevistes, les notícies , les enquestes i la legislació, ens hem adonat que la població està canviant de perspectiva, però que la legislació encara va un pas enrere, deixant que els canvis als parcs es facin gràcies a la demanda social.

INTRODUCCIÓ

Tots hem estat, més o menys, alguna vegada en un zoològic o, com a mínim, hem llegit notícies tant a favor com en contra de l'existència d'aquests centres. El que molta gent no sap és quines lleis regulen la tinença d'animals en el zoo o quines organitzacions, tant a nivell estatal com europeu (o fins i tot mundial) ho regulen. Amb aquest treball ens preguntem quines són aquestes lleis i aquestes organitzacions encarregades de fer-les complir. A més a més, donat que resulta ser un tema polèmic que duu a molta controvèrsia, volíem conèixer quina és l'opinió general de la gent envers aquests parcs i la de gent implicada en aquest món.

DEFINICIÓ

Hi ha moltes definicions del que s'entén com a parc zoològic, no obstant, la Generalitat ho defineix com: *“Qualsevol establiment, públic o privat, que amb independència dels dies en que estiguin oberts al públic, tinguin caràcter permanent i mantinguin animals vius d'espècies silvestres per exposar-los”*. Dins d'aquesta definició s'inclouen aquaris, zoos, centres d'oci o parcs urbans amb allotjament per animals silvestres, insectaris i safaris. Per contra, no s'inclouen circs, col·leccions particulars, botigues d'animals, centres de recuperació o granges-escoles.

Com a parc zoològic han de complir una sèrie de condicions com: vetllar pel benestar dels seus animals, evitar que puguin fugir, evitar la disseminació de plagues i paràsits, mantenir un registre complet i actualitzat de tots els exemplars presents al centre, així com de les activitats que es duen a terme al centre, estar proveït de material i personal adequat i amb formació adequada, realitzar projectes de conservació, projectes educatius o d'investigació, entre d'altres.

És important diferenciar-lo de “nucli zoològic”, que són totes les agrupacions zoològiques per a l'exhibició d'animals, les instal·lacions per al manteniment d'animals de companyia, els establiments de venda i els centres de cria d'animals, els centres de recollida d'animals, el domicili dels particulars on es fan vendes o altres transaccions amb animals i els de característiques similars que es determinin per via reglamentària. Estan obligats a inscriure's al Registre de Nuclis Zoològics.

HISTÒRIA DELS ZOOLÒGICS

Els primers zoològics podem considerar que existeixen des de la civilització antiga en llocs com Egipte, Xina i Mesopotàmia. També hi havia faraons o governants de certes dinasties que tenien aquests animals com una col·lecció particular com a mostra de riquesa i de poder.

A Europa els primers zoològics públics van arribar gràcies als grecs al segle IV a.C. perpetuat posteriorment per la civilització romana, que els tenien amb la finalitat d'utilitzar-los en espectacles.

Tot i això, l'origen dels zoològics tal i com els entenem avui en dia es remunta a uns 250 anys. Els tenien seleccionats en un lloc específic de tal manera que només un grup específic de gent adinerada fossin els afortunats de poder anar-los a veure.

Amb el temps, aquests han passat de ser centres d'oci a llocs per estudis científics, cria i protecció d'espècies en perill d'extinció. Ara, ja no són tant gàbies on s'exposen animals sinó que s'han convertit en infraestructures grans que permeten als animals que hi viuen poder realitzar exercici, tenir una certa intimitat i fins i tot, poder-se reproduir. D'aquesta manera es satisfà tant la necessitat dels animals perquè vetllin pel seu benestar, com dels visitants, perquè els puguin observar.

Com a conclusió podem dir que s'han donat doncs, quatre etapes: la primera de les quals els animals es tenien per ser exposats i es simulava el seu hàbitat dins una gàbia petita; la segona, es milloren les gàbies per tal d'afavorir l'estat dels animals; la tercera, aquestes instal·lacions s'adapten per tal d'intentar imitar el seu hàbitat; en la quarta i última, s'incorpora personal que vetlla per l'animal i la modificació de la instal·lació per fer-la oberta al públic.

D'altra banda, juntament amb aquesta evolució dels parcs zoològics, també ha anat canviant la legislació. Cal destacar que fins a la Llei 31/2003, el concepte de parc zoològic no havia sigut definit específicament a la normativa espanyola i les normes estatals sobre sanitat animal i els incloïen dins el concepte genèric de "nuclis zoològics", essent considerats un tipus més d'agrupació zoològica que pot constituir un risc potencial a nivell sanitari. A mesura que van apareixent les lleis, començant per la Llei d'epizooties de 20 de desembre de 1952, la definició de nucli zoològic (que inclou els parcs) va canviant essent, cada vegada, més específica i demanant, també, més requisits (passant pel Decret 119/1975 de 24 d'abril, la Llei 8/2003 de sanitat animal i el Real Decret 479/2004, on s'assigna als parcs zoològics la condició "d'explotació d'animals" i inclou entre les explotacions ramaderes especials les d'oci, ensenyança i investigació, apuntant a les activitats pròpies dels parcs zoològics actuals). Finalment, la definició europea de parc zoològic és adoptada i definida per primera vegada a la Directiva 1999/22/CE, que exclou de la seva aplicació els cirks i botigues d'animals per la seva impossibilitat de complir les condicions (trobant adequat que requereixen una regulació específica). En canvi, la normativa europea no permet que puguin eximir-se els establiments on s'exposin pocs animals o espècies, o aquells l'activitat dels quals es consideri que no posa en risc els objectius de la norma (per les dificultats per establir criteris o indicadors de valoració a nivell estatal i la creixent oposició social a l'ús d'animals en espectacles, raons suficients per no permetre l'exempció en aquests altres casos). Això permet prohibir que s'exhibeixin animals vius de fauna silvestre en establiments amb activitats molt diverses tipus restaurants i hotels, on a vegades es fan servir com a reclam o decoració.

La Llei 31/2003, per tant, té la novetat que el nou concepte es defineix en el marc d'una normativa de caràcter ambiental la regulació de la qual versa sobre la protecció de la fauna silvestre i la conservació de la biodiversitat, i no pas sobre la sanitat animal.

LEGISLACIÓ

El fet de que moltes espècies s'extingissin, la població, aleshores molt més sensibilitzada, va requerir que es redactessin normatives per tal de regular els parcs zoològics. Trobem normativa tant d'àmbit comunitari, estatal i autonòmica.

Normativa comunitària:

- **Directiva 1999/22/CEE:** La directiva inclou establiments on estiguin espècies silvestres permanentment per exposició al públic (excepte circs, botigues d'animals o establiments que no tinguin un número significatiu d'animals o d'espècies). Marca que s'han de tenir instal·lacions adequades pel manteniment dels animals que satisfacin les necessitats biològiques o de conservació. Prohibeix l'exhibició, la captura i el comerç dels animals (excepte si és amb finalitat educativa, per investigació o per cria i amb justificació).

S'ha de prevenir que puguin fugir, per evitar afectar a altres espècies i evitar la disseminació de plagues o malalties.

Pel compliment de la directiva s'han de realitzar inspeccions periòdiques. L'autoritat competent demanarà que es compleixin aquestes condicions o del contrari es tancarà el parc zoològic, en aquest cas l'autoritat competent haurà de assegurar que els animals es traslladen a un lloc adequat.

Les sancions seran fixades pels estats membres.

Normativa estatal:

- **Llei 31/2003, 27 d'octubre, de la conservació de fauna silvestre en parcs zoològics:** S'ha creat per assegurar la protecció de la fauna silvestre i la conservació de la biodiversitat. L'àmbit d'aplicació és el mateix que el de la directiva 1999/22/CEE. Diu que s'ha de garantir que els animals tinguin unes condicions òptimes per satisfer les seves necessitats, amb instal·lacions que ajudin a mostrar el seu comportament normal i que ajudin al seu benestar. S'ha de prevenir la transmissió de plagues i paràsits, així com evitar que els animals del zoològic puguin fugir. Estan obligats a tenir un programa de conservació "ex situ" orientat a la conservació d'aquella espècie, un programa d'educació per conscienciar a la població i un programa d'atenció veterinària que compregui el desenvolupament de mesures que augmentin la resistència immunològica dels animals, que evitin o redueixin l'exposició a patògens i impedeixin que els animals es facin mal o s'intoxiquin. També, tractaments veterinaris o quirúrgics pels animals malalts així com, revisions periòdiques pels sans i un pla adequat de nutrició.

S'ha de disposar de personal i material que permetin complir aquestes mesures de forma correcta. A més, aquests, han de concordar amb les necessitats de cada parc zoològic.

Cada parc zoològic ha de tenir un registre actualitzat dels animals i que estigui adequat a les espècies i subespècies a les que pertanyin.

La identificació dels animals serà individualitzada, en excepció, de les espècies que pel seu comportament o per les seves característiques no es pugui que llavors es realitzarà per lots.

La modificació o ampliació d'aquests així com l'obertura al públic haurà de tenir l'autorització de l'autoritat competent de la comunitat autònoma a la qual estigui ubicat.

L'autoritat competent de la comunitat autònoma realitzarà en qualsevol moment una inspecció anual.

La llei classifica les infraccions en lleus, greus i molt greus (com per exemple: matar, maltractar o abandonar animals intencionadament).

Les sancions es basen en multes de caràcter econòmic: de 300 a 600€ en les lleus, fins a 60.000 – 300.500€ en les molt greus.

Normativa autonòmica (Catalunya):

- ***Llei 22/2003, 4 de juliol, de protecció dels animals de la Generalitat de Catalunya:***
Aquesta obliga a tenir un registre de les entrades i sortides d'animals així com, dels naixements i mortalitats. Assegurar condicions higienico-sanitàries i de benestar, especialment instal·lacions adequades per evitar el contagi de malalties, així com mesures que evitaran que s'escapin els animals. Tenir un lloc visible pel públic. Disposar de servei veterinari. També diu que un zoològic no pot obrir les portes sense estar inscrits en el Registre de nuclis zoològics.
Per últim, descriu una sèrie d'infraccions que es classifiquen i inclouen les mateixes que la llei 31/2003
Les sancions van des de multes de fins a 20.000€ en les infraccions més lleus, fins a la possibilitat de comís dels animals implicats i al tancament de les seves instal·lacions.

Conveni CITES:

Inicialment, el primer conveni que es va fer per regular la tinença d'espècies salvatges en captivitat va ser el CITES que es va firmar l'any 1973 a Washington. Espanya, però, no hi va entrar fins el 1986. És un conveni relatiu a la protecció d'espècies de la fauna i flora silvestre mitjançant el control del seu comerç.

Es considera una espècie CITES qualsevol planta o animal, mort o viu de les espècies que conté en els apèndixs. Aquests apèndixs classifiquen les espècies segons el grau d'amenaça d'extinció. Tot i això, hem de tenir en compte que es van actualitzant periòdicament. Així doncs tenim:

- Apèndix I: Espècies en greu perill d'extinció i que el seu comerç pot afectar greument la perpetuació de l'espècie.
- Apèndix II: Espècies no estrictament amenaçades, però que el seu comerç s'ha de controlar perquè es pot fer incompatible amb la supervivència de l'espècie.
- Apèndix III: Espècies amenaçades en, com a mínim, un país i s'hagi de controlar el comerç.
- Apèndix IV: Espècies no amenaçades però que el seu comerç és important i consegüentment s'ha de vigilar.

ORGANISMES

WAZA: World Association of Zoos and Aquariums. Organització fundada l'any 1946 a nivell mundial i engloba més de 300 zoos, aquaris, associacions i altres organismes similars de 50 països diferents.

Promouen la cooperació entre zoològics i aquaris per assegurar que els mètodes de benestar animal, d'aplicació de programes de conservació i reproducció i cura de cries en captivitat s'apliquen adequadament. A la vegada, promouen programes d'educació ambiental i comunicació entre diferents centres d'animals.

EAZA: European Association of Zoos and Aquaria. Va néixer el 1992 amb l'objectiu de facilitar la comunicació entre zoològics i aquaris en els àmbits de la educació, investigació i conservació. Està formada per 345 membres en 41 països diferents. Una altra de les seves funcions és informar i crear interès a la ciutadania europea per aprendre i contribuir en les necessitats globals de conservació de la biodiversitat perquè d'aquesta manera s'asseguren que els zoològics i aquaris mantenen els millors protocols de cura i de cria per a les seves espècies. Forma part de la WAZA.

AIZA: Asociación Ibérica de Zoos y Acuarios. Creada el 1988, és una entitat sense ànim de lucre que pretén agrupar els principals parcs zoològic i aquaris d'Espanya i Portugal. L'associació estableix uns objectius que han de seguir tots els membres. Aquests objectius segueixen les recomanacions que donen a l'EAZA i al WAZA. Per tant, també té el propòsit de que els zoològics i aquaris de la Península tinguin una bona comunicació entre ells. També pretén potenciar la imatge dels zoos i dels aquaris per tal de que siguin considerats institucions educatives, científiques i protectores de les espècies animals així com fomentadores de la biodiversitat, transmetent a la població el paper que juguen en la conservació de la biodiversitat.

L'AIZA també vetlla perquè els animals tinguin unes instal·lacions que els permetin satisfer les seves necessitats tant biològiques com de conservació, que tinguin un elevat nivell de cria i que tinguin un bon programa nutricional i veterinari. Així com, que vetlla pel compliment del codi ètic professional.

ICZ (International Congress of Zookeepers) i **AICAS** (Asociación Ibérica de Cuidadores de Animales Salvajes): El seu objectiu és englobar totes les persones que treballen en aquests centres o que estan relacionats amb la cura i maneig d'animals salvatges, tant en zoològics, com aquaris, com centres de recuperació o reintroducció de fauna o també reserves i parcs naturals. L'objectiu és impulsar la professionalització del cuidador, fomentar la difusió i l'intercanvi d'informació i promoure l'educació i la preservació de la biodiversitat.

ORGANITZACIONS

FAADA: Va néixer el 2004 per tal d'assessorar a les persones sobre el tracte que donem a les espècies animals. Actuen en diversos àmbits, per una banda fan una acció social, en la que sensibilitzen a la població i especialment sectors empresarials relacionats o que puguin promoure el maltracta animal (circs, zoològics, caça, etc.) També una acció legal en la que implementen la legislació vigent gràcies a denúncies de maltracta animal. Una acció

pedagògica intentant promoure l'empatia i el respecta en l'educació primària i també en el sector universitari. I per últim, una acció cooperativa en la que col·laboren amb altres entitats que tinguin els mateixos objectius.

Animal Equality: És una organització internacional que defensa els animals i que es basa en la sensibilització, conscienciació i investigació per tal de promoure canvis en la societat així com promoure l'elaboració de lleis adequades. S'encarreguen d'investigar tot tipus de centres o activitats que s'hagi demostrat que hi ha patiment animal per tal de recuperar aquests animals i donar-los una nova vida.

WWF: WorldWide Foundation. Es va crear fa cinquanta anys i és avui en dia una de les organitzacions de conservació de la naturalesa més important del món que engloba més de 100 països, repartits en tots sis continents.

Libera!: Va néixer l'any 2004 i té l'objectiu de donar a conèixer a la societat les explotacions que reben els animals, intentant a la vegada promoure els drets d'aquests animals.

ARTICLES A LA PREMSA

Tot el que envolta als zoos és un tema basant mediàtic ja que freqüentment podem trobar a diaris i revistes notícies que poden ser més o menys objectives, així com també opinions de d'associacions que mostren la seva posició a favor o en contra d'aquests centres. Així per exemple, algunes de les notícies que hem trobat són:

- Madrid, 1 d'octubre de 2014: L'any 2004 Terra Mítica havia sigut denunciada perquè utilitzava cadells de tigres perquè la gent s'hi pogués fer fotografies a canvi de diners. Aquest any, van tornar a repetir-ho i aquests animals han sigut decomissats per part del SEPRONA. Viola la llei 31/2003 en la que prohibeix exhibir animals salvatges al públic en un centre com és Terra Mítica perquè no té la llicència de parc zoològic. A més, també van infringir el decret 145/2000 que regula la tinença d'animals potencialment perillosos.
- Madrid, 12 de Setembre de 2014: S'està investigant al zoo Faunia per tenir una instal·lació amb animals nocturns per tenir-los tota l'estona sense accés a l'exterior i a les fosques perquè realment creguin que estan amagats però amb unes llums morades perquè els visitants els vegin.
- Juny de 2009: Onze parcs han sigut denunciats per la comissió Europea per incomplir la llei.
- 15 Setembre 2010: Projecte Gran Simi denuncia irregularitats als delfinaris de Canàries. Igual que el LoroPark per maltracta de dofins i orques.
- 14 Juny 2010: Terra Natura de Benidorm denunciat per PACMA per proporcionar una mort agònica a aus.
- El zoo de Barcelona reformarà les instal·lacions de dofins construint quatre piscines noves per construir un espai set vegades més gran que l'actual i no permetrà exhibicions amb aquests animals.

- L'autoritat que regula l'intercanvi d'animals entre zoològics a Europa culpa a Barcelona i al de Antibes (França) per transport irregular de cinc foques de les quals dos d'elles estaven gestants sense que els veterinaris ho haguessin detectat i van acabar perdent les cries.
- Una cabra del zoo de Barcelona va ser robada i es va trobar al parc de la Ciutadella. A més, es van trobar un altre animal ofegat. S'acusa a dos nois d'aquestes alteracions.
- Mor un tigre al Zoo de Barcelona ofegat després de caure a l'estany d'aigua que tenen al tenir un atac epilèptic, crisi d'una malaltia que ja feia anys que tenia i estava en tractament.
- 18 de Setembre de 2014: Ecologistes del grup Projecte Global Gran Simi van defensar el zoo com a lloc de rescat i de rehabilitació d'animals ja que diuen que aquests llocs serviran de refugi de les espècies perquè els seus hàbitats naturals, com les selves, estan desapareixent.
- 24 d'Abril de 2014: Es denuncia a un zoo d'Alemanya que utilitza ximpanzés per fer espectacles tipus circ i pel maltracta que reben.
- 15 de Febrer de 2014: Dues girafes van ser sacrificades en un zoo i crea polèmica sobre l'eutanàsia animal.
- 12 de Novembre de 2014: Europa denuncia el mal funcionament de fins a onze zoològics espanyols ja que les ONGs creuen que no es respecta la protecció dels animals.

CONCLUSIONS:

Premsa

Hem pogut veure el tema dels zoològics és molt recurrent en les notícies de premsa diària, així com en articles d'opinió. Genera molta polèmica i hem pogut veure que hi ha opinions molt diferenciades i, sobretot, cada una molt posicionada en un extrem, ja sigui a favor o en contra d'aquests centres; essent moltes d'aquestes últimes, denúncies cap als parcs. A través dels articles, es manifesta la opinió de la població creant, d'aquesta manera, certa pressió als parcs zoològics per tal que aquests millorin determinats aspectes del seu centre.

Legislació

Un cop endinsades en la legislació, veiem que aquestes lleis estan molt centrades en els temes de sanitat i seguretat de les persones però, per contra, quasi no es fixen en temes de benestar animal. A més, hem vist que en general estan poc acotades. Al zoo tenim una varietat molt àmplia d'espècies diferents i cada una requereix unes necessitats específiques tant d'espai com d'enriquiment ambiental, entre d'altres. Pensem doncs, que la llei potser hauria de concretar més certs d'aquests aspectes i no deixar-los tant de manera ambigua. Amb l'acompliment d'aquestes lleis passa el mateix, els organismes encarregats de la seva aplicació són molt més estrictes amb els aspectes de seguretat de les persones i, en canvi, són molt laxos quan es miren les instal·lacions, el maneig i tot el tema de benestar. Amb aquest aspecte, a Catalunya estem més avançats i ja tenim una llei autonòmica de Protecció animal, que aplica

sancions molt més estrictes. Tot i així, la realitat encara està molt lluny de la teoria i, en molts casos, s'acaben tolerant més errors dels que s'haurien.

Enquestes

Segons els resultats de les enquestes, ens adonem que el concepte de zoològic que és conegut per la població en general és més o menys correcte, tot i que ens trobem amb una clara separació. De fet, es pot dir que la opinió pública també està dividida en dos extrems, com la premsa. Molta gent demostra conèixer les tasques educatives i de conservació que s'hi duen a terme. Tot i així, no ens podem oblidar que segons les estadístiques obtingudes en l'enquesta, independentment de la definició i les creences que algú pot deixar veure, el zoo es considera per la població, un espai principalment d'oci.

La visió del paper del zoo sobre la conservació d'espècies també està dividida. Qui ha donat una resposta positiva a aquesta pregunta, moltes vegades dona una justificació que denota certa manca d'informació, ja que és perquè pensen que estan més cuidades i més segures dins un zoològic que a la natura (principalment de cara als caçadors, però també de cara als depredadors). Hi ha una gran creença de que en el zoo s'estudia com és l'animal i el seu comportament, res més lluny de la realitat ja que el comportament d'un animal salvatge no tindrà res a veure amb un que estigui en captivitat. Sembla ser que el zoològic, des de fora, es veu com una via d'estudi per tal de millorar la vida dels animals. D'altra banda, si ens fixem en les respostes negatives, la principal raó per la que es col·loquen en aquesta postura és perquè consideren que la conservació de l'hàbitat és una més important a l'hora de preocupar-se en la conservació d'una espècie. Hi ha una desconfiança important dels programes de reintroducció d'espècies o programes de conservació d'espècies efectius.

La majoria de la població assegura no saber si la tinença d'animals en captivitat està regulada per la llei o no. Pensen que, si existeix, no deu ser gaire restrictiva o que es tracta de recomanacions o idees donades per partits animalistes, associacions que vetllen per el benestar animal, o que fins i tot es una cosa que decideix cada centre. Ens ha semblat interessant destacar que molta gent té un gran desconeixement del lloc d'on provenen els animals que hi ha al zoo i que molts d'ells pensen que provenen del seu hàbitat.

Però tot i la visió positiva que es pot tenir en general cap als zoològics, ens hem trobat que hi ha un 57% dels enquestats que preferirien que no existissin els zoos. La principal raó és perquè s'opina que els animals haurien de viure en llibertat, i s'acusa de que els zoològics només són una forma d'exposició. L'argument per a qui vol mantenir aquests tipus de centres és, principalment, que és interessant per a l'aprenentatge dels nens, i es reconeix la feina conservadora d'espècies que poden estar en perill (en la majoria dels casos però, afirmant que sempre i quant els animals es trobin en bones condicions). Es veu una gran preferència cap als parcs tipus safari.

El zoològic està vist per la majoria de la gent com la única forma que té la societat per a dur programes de reproducció, conservació i reintroducció d'animals protegits ja que, es preocupen per el benestar de l'animal i la perpetuació de l'espècie. El fet de l'existència de centres de recuperació sembla no ser de coneixement totalment popular, pensen que és només al zoològic on es fa aquesta activitat.

Entrevistes

Les respostes a les entrevistes formulades a treballadors del zoològic són curtes, moltes no contestades per falta de coneixement o d'autoritat per parlar del tema. Tot i reconèixer certes mancances de la normativa i que aquesta hauria de ser més ferma en el sentit del benestar animal, no es comenta res sobre la laxitud d'aquesta mateixa, respecte a la imposició i implantació de la normativa. Des de el zoològic s'impulsa la formació del treballador, i es demana comprensió, temps i recursos de cara a la millora dels establiments. Asseguren que per exemple, ara al zoo de Barcelona hi ha animals que tenen una longevitat molt llarga i que van arribar abans que apareguessin aquestes normatives i preocupacions, així que alguna cosa s'ha de fer amb els animals si no hi ha diners per augmentar les instal·lacions, ni lloc on portar-los. També afirmen estar oberts a propostes, queixes i observacions de individuals com d'associacions i organitzacions per parlar-ne i arribar a solucionar els problemes de la millor forma possible.

El punt de vista de les organitzacions animalistes però és molt més descarat i opina que molts zoològics (tot i que uns més que d'altres) no compleixen la normativa i no sembla que es facin inspeccions efectives, ja que els zoos continuen tenint moltes mancances. A més, asseguren que es preocupen més per tenir content el visitant, que no pas pel benestar en sí de l'animal. Afirmen que la legislació és laxa i poc definida i sembla que els canvis, a vegades, es fan més per pressió social que no pas per la imposició de la llei. Andrea Torres (Faada) afirma que "Els zoològics en principi tenen una funció educativa, de conservació i investigació, però en la majoria dels casos no compleixen aquestes funcions. De totes maneres, les tres funcions es poden fer de forma més efectiva i millor des de fora del zoo; la captivitat i exhibició dels animals avui en dia no és necessària per a cap d'aquests fins.", "La conservació ex situ en els zoològics no té sentit si després no es pot fer efectiva una repoblació. De què serveix criar animals i animals si després no és poden alliberar al seu hàbitat natural?".

Conclusió final

Després de revisar la normativa, preguntar tant a experts com al públic en general i la lectura de certs articles, és obvi que es tracta d'una legislació molt pobre, amb poques especificacions i que no es clara, cosa que permet moltes interpretacions i que no es pugui aplicar de forma contundent quan algú pugui considerar que hi ha un problema. Per molts estudis que hi hagi, si la llei no imposa que hi hagi un mínim de m^2 per la instal·lació d'una espècie en concret, o que ha de tenir unes característiques concretes, on estarà el baròmetre per decidir si una cosa és sancionable o no? Per tant, veiem que seria imminent formalitzar una legislació seria, que assegurés tant la salut, el benestar dels animals, la conservació de l'espècie i, evidentment, la seguretat dels visitants. A més, caldria fer més pressió per part dels inspectors per tal de fer acomplir la llei, i potser aplicant més sancions i més dures. Sembla ser que moltes de les modificacions de benestar que es fan als zoològics són per pressió pública, i no pas per cap imposició jurídica.

Som conscients, però, que no es tracta només de canviar la normativa i obligar a complir-la, sinó també donar recursos per tal de facilitar aquesta tasca als centres i potser incentivar el fet

d'invertir en un tipus de modificacions i no en unes altres. No tots els centres tenen grans capacitats econòmiques o d'espai i s'ha d'entendre que no es podria tancar per les bones un centre que incomplís la normativa, ja que els animals (o col·lecció, mot que utilitzen els treballadors del zoo) hauran d'anar a algun lloc i, precisament, si es tanca un centre seria per a que els animals tinguessin una vida millor. Sense alternatives ni recursos, no es podrà canviar res. Però per això és important l'educació i la informació pública, ja que si el públic demana una cosa, ho faran. Pensem que per aquest precís motiu, potser un zoo no s'hauria d'enfocar tant en intentar tenir un ventall molt ampli d'espècies, sinó que potser valdria més tenir menys animals però en instal·lacions més àmplies.

I és que la població no té, ni de bon tros, prou informació al respecte. Encara que molta gent sí que es fixa en la gàbia, molt poques persones saben el que és una estereotípia i, per tant, van al zoològic, veuen l'animal aparentment sa i pensen que en aquest lloc és on millor se'ls cuida, ja que estan sota vigilància humana. No pretenem amb això menysprear la feina que fan alguns cuidadors i altre personal que treballa al zoo i vetlla per el benestar dels seus animals. Però el cert és que, tot i que fa anys que s'ha començat a fer enriquiment ambiental, bona part del públic no sap ni el que és i no l'han vist mai quan han visitat un zoo. La feina que pensem que s'hauria de fer de conscienciació és immensa ja que molta gent quan visita aquestes instal·lacions es disgusta si coincideix que els animals estan dormint o estan reposant, ja que els agradaria veure en activitat, com si el zoo es tracés d'un circ. Per aquest motiu, s'hauria de conscienciar molt més sobre quin paper juga realment un zoo i intentar eliminar aquesta visió més d'oci.

Els zoos tenen avui en dia, la meitat de la població que els odia i l'altra meitat que els estima. Uns demanen que es tanquin i altres volen poder mantenir-lo, tant pel lleure, com perquè pensen que juguen un paper molt important en la conservació i reintroducció d'espècies i, sobretot, perquè pensen que tenen un paper molt important en l'educació dels nens. Ara bé, si tornem a tocar el tema de la desinformació, creiem que potser si coneguessin la feina que duen a terme els centres de recuperació, canviarien de parer. Els zoològics van néixer com a col·leccions d'animals, per exhibir-los i res més. Actualment, per sort, aquest concepte s'ha ampliat i aquests centres fan moltes altres tasques per a la conservació d'espècies que no els hi podem negar el mèrit. Però el concepte ha canviat i molts de nosaltres creiem que encara tenim molt de camí per endavant i encara hi ha moltes coses per canviar.

Sí es cert que la demanda pública no permetria un tancament dels zoològics (a mes a més de la impossibilitat logística de tal acte, almenys a curt-mig termini), aquesta mateixa sí demana un canvi de concepte. També pensem que s'hauria de regular la cria en captivitat, i no reproduir animals que no es troben dins cap programa de recuperació, perquè sinó mai serà possible sortir del cercle en el que ens trobem, d'animals que no s'haurien de tenir però que els tenim perquè no hi ha un millor lloc on tenir-los. Hi ha masses animals dins els zoològics i aquests no poden donar el benestar que necessiten degut a falta de recursos.

És per això que reafirmem que la llei hauria de posar-se estricta i fer complir uns mínims molt més precisos, tenint més en compte el benestar de l'animal i replantejant els nostres desitjos.

BIBLIOGRAFIA

Informació general:

- Departament d'agricultura, ramaderia, pesca, alimentació i medi natural de la Generalitat de Catalunya. Via: <http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR>
- Universidad Francisco Gavidia el Salvador. Vía: <http://www.wisis.ufg.edu.sv/www.wisis/documentos/TE/338.4791-A316d/338.4791-A316d-Capitulo%20I.pdf>
- Autor: Luis Barrueto, 24 d'octubre, 2013. Vía: <http://wondrus.la/ciencia/historia-de-los-zoologicos>
- Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente del Gobierno de España. Vía: <http://www.magrama.gob.es/>
- Convención sobre el Comercio Internacional de Especies Amenazadas de Fauna y Flora Silvestres, vía: <http://www.cites.org/esp/disc/text.php>
- Web oficial de la Unión Europea, vía: http://europa.eu/legislation_summaries/environment/nature_and_biodiversity/l28069_es.htm
- Guía para la aplicación de la Ley 31/2003 de conservación de la fauna silvestre en los parques zoológicos. Vía: http://www.aiza.org.es/pdf/publicaciones/guia_aplicacion_ley_31_2007.pdf
- Agencia Estatal del Boletín Oficial del Estado. Vía: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-1997-25346
- Noticias jurídicas. Vía: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/rd2816-1982.html
- Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente del Gobierno de España. Vía: http://www.magrama.gob.es/es/ganaderia/legislacion/real_decreto_479_2004_tcm7-144412_tcm7-209601.pdf
-

Organismes i organitzacions:

- Organització Liberal! Vía: <http://www.liberaong.org/sobrelibera.php>
- World Wide Foundation, via: <http://www.wwf.es/>
- Organització FAADA, via: <http://www.faada.org/>
- Organització Animal Equality, via: <http://www.igualdadanimal.org/>
- Associació Europea de Zoos i Aquaris, via: <http://www.eaza.net/campaigns/Pages/Introduction.aspx>
- Partido Animalista: <http://www.pacma.es/p/37/zoologicos>
-

Prensa:

- Diari "20 minutos", via: <http://www.20minutos.es/noticia/476444/0/europa/denuncia/zoo/>
- Diari "El Periódico", via: <http://www.elperiodico.com/es/>

- Diari “La Vanguardia”, via: <http://www.lavanguardia.com/index.html>
- Iniciativa Mendoza, vía: <http://www.prensa.mendoza.gov.ar/noticia/17068/conservacionistas-defienden-el-zoologico-como-centro-de-rescate>
- Diari “El Mundo”,
vía:<http://www.elmundo.es/ciencia/2014/04/24/53593552e2704efb238b4576.html>
- RT en Español, noticias internacionales, vía: <http://actualidad.rt.com/sociedad/view/120000-asesinato-selecci%C3%B3n-zoos-europa>

ANNEXES

El denigrante 'circo' de chimpancés en un zoo de Alemania

Trato denigrante a los chimpancés de un zoo alemán.

El Parlamento Europeo ha [admitido a trámite](#) una denuncia de la organización conservacionista [Proyecto Gran Simio \(PGS-España\)](#) por el maltrato y trato vejatorio sufrido por un grupo de chimpancés que son utilizados en un espectáculo circense del zoológico Schwaben Park en el bosque Welzheimer, al nordeste de Stuttgart (Alemania).

Según informa PGS en un comunicado, desde que el pasado mes de octubre tuvo conocimiento de [un informe elaborado por Igualdad Animal de Alemania](#), donde se relataba los maltratos sufridos por los chimpancés en Schwaben Park, la organización se puso en contacto con las autoridades alemanas y el dueño del citado zoológico con el propósito de realizar un primer rescate de diez chimpancés, corriendo con todos los gastos del operativo del transporte.

Tras más de un mes de conversaciones que no consiguieron ningún resultado, Proyecto Gran Simio relanzó de nuevo la **campaña internacional para el cierre inmediato del zoológico alemán**, denunciándolo ante el Parlamento Europeo.

El pasado 16 de abril, el Parlamento Europeo admitió a trámite la denuncia, tras comprobar que **"se trata de un asunto que incide en el ámbito de actividades de la Unión Europea"**, según afirma Erminia Mazzoni, Presidente de la Comisión de Peticiones, en una carta remitida a Pedro Pozas, director de Proyecto Gran Simio España.

"La Comisión de Peticiones ha iniciado el examen de su petición y ha decidido solicitar a la Comisión Europea que lleve a cabo **una investigación preliminar sobre los diferentes aspectos del problema**", asegura Mazzoni.

"Muy lejos de ser un espectáculo digno de ver y de ser calificado como divertido, desde Proyecto Gran Simio se afirma que lo que es está ocurriendo en Schwaben Park es un modo evidente de ridiculizar a los chimpancés y un modo de vida que les provoca **un estrés y un sufrimiento físico y psicológico irreparable, así como un maltrato continuado y una explotación sexual a las hembras**

brutal, ya que les separan de sus hijos recién nacidos, para que estén dispuestas a concebir nuevamente", denuncia la organización conservacionista en su comunicado.

Según denuncia PGS-España, el estado físico de los chimpancés deja constancia de la falta de atención veterinaria, ya que no sólo son visibles sus heridas abiertas, sino el desarrollo



de comportamientos anormales fruto del hacinamiento, el estrés y una alimentación deficiente.



Otro de los momentos del espectáculo con chimpancés en Alemania. PGS-ESPAÑA

"Los chimpancés presentan coprofagia (comer sus propias heces), regurgitación de alimentos para la reingestión, autolesiones como golpes, mordeduras y arrancado del cabello; o la posición corporal encorvada o golpes con la espalda a la pared, **síntoma de depresión y de enfermedad mental**", afirma la organización.

"A los más jóvenes y mansos, los utilizan en espectáculos circenses vergonzosos y denigrantes, forzándoles a realizar acrobacias y acciones impropias de su especie, vistiéndoles con ropa humana y mostrándolos al público como **simples objetos de risa, en lugar de respetarlos como especie inteligente y en peligro de extinción**, encuadrada dentro de nuestra propia familia y cuyo linaje al igual que el nuestro, proceden de un mismo ancestro común", lamenta Pedro Pozas.

El director ejecutivo de Proyecto Gran Simio tiene la esperanza que la Comisión Europea, una vez que comprueben los hechos, "pidan a las autoridades alemanes el fin de estos espectáculos circenses y que todos los chimpancés **sean llevados a un santuario en el cual puedan vivir con tranquilidad el resto de sus días**".

El sacrificio de dos jirafas abre el debate sobre la eutanasia animal en los zoos de Europa

Publicado: 15 feb 2014 | 19:43 GMT Última actualización: 15 feb 2014 | 19:43 GMT



El sacrificio de una jirafa saludable de dos años llamada Marius en el zoológico de Copenhague pone en tela de juicio la práctica de la eutanasia animal, habitual en muchos zoos de Europa.

Miles de animales son sometidos a la eutanasia en parques zoológicos de Europa cada año por diferentes motivos.

Cada zoo que pertenece a la Asociación Europea de Zoológicos y Acuarios (EAZA, en inglés) ha sacrificado una media de cinco animales en lo que va de año, resultando un total de 1.735 animales muertos para 347 miembros de EAZA, según el portavoz de dicha organización, citado por AssociatedPress.

Los zoológicos recurren a la eutanasia animal debido a la salud precaria, la avanzada edad o la falta de espacio. La política de EAZA para los zoológicos europeos sugiere que la eutanasia pueda aplicarse como último recurso para lograr una población equilibrada dentro de los programas de reproducción. La idea es mantener un grupo de animales genéticamente saludable que pueda aprovecharse para reintroducir la especie si llega a extinguirse en el ámbito silvestre.

"Consideramos que este método de selección es extremadamente cruel", reza una declaración del zoológico de Moscú emitida poco después de aparecer la noticia sobre posible asesinato de segundo Marius.

01.10.2014

Sesiones fotográficas en Terra Mítica

Exhibición de animales en Terra Mítica sin disponer de licencia de parque zoológico

Madrid, 1 de octubre de 2014.-En el año 2004 la entidad Born Free, perteneciente a Infozoos, denunció el uso de cachorros de tigre en el centro Terra Mítica para que las personas se fotografiaran con ellos a cambio de dinero. La organización Infozoos ha sido informada de que este año se ha vuelto a repetir esta actividad y que, tras las gestiones de SEPRONA, los animales han sido decomisados a la persona que el parque había autorizado para ello.

Infozoos entiende que se trata de una clara violación de la Ley 31/2003 ya que se está exhibiendo animales salvajes al público sin que Terra Mítica disponga de licencia de parque zoológico. Asimismo, el Decreto 145/2000 por el que se regula en la Comunidad Valenciana la tenencia de animales potencialmente peligrosos también ha sido, según parece, infringido por este parque y los responsables de los animales al permitir dicha actividad.

Por este motivo las ONG se ha dirigido a la Consejería de Medio Ambiente valenciana para que indique qué pasos ha dado para, como autoridad competente en esta materia, abrir expediente sancionador a los responsables de esta actividad claramente ilegal y que en este caso tengan en cuenta la reincidencia de los hechos como agravante para el parque.

12.09.2014

Atracción de animales nocturnos en Faunia

Infozoos investiga sobre una atracción que podría mantener a los animales en una noche continua en Faunia

Madrid, 12 de Septiembre de 2014.Infozoos ha tenido conocimiento de que el zoo Faunia ha puesto en marcha una atracción llamada zona de las "sombras silenciosas", donde los animales de hábitos nocturnos, (aunque también se han incluido nutrias), están la mayor parte del tiempo encerrados en escaparates de cristal, supuestamente sin acceso ninguno al exterior, a oscuras para que crean que es de noche, pero con luces moradas para que los visitantes los vean.

Todos los supuestos ecosistemas tienen aspecto de ser de cartón piedra y las peceras no parecen alcanzar los mínimos necesarios para cubrir las necesidades de los animales. Según la LEY 31/2003 de conservación de la fauna silvestre en los parques zoológicos deben:

- a) Alojar a los animales en condiciones que permitan la satisfacción de sus necesidades biológicas y de conservación.
- b) Proporcionar a cada una de las especies un enriquecimiento ambiental de sus instalaciones y recintos, al objeto de diversificar las pautas de comportamiento que utilizan los animales para interactuar con su entorno, mejorar su bienestar y, con ello, su capacidad de supervivencia y reproducción.

Infozoos ha preguntado a la Consejería de Medio Ambiente madrileña si está al tanto de este tipo de exhibición y, en tal caso, que indiquen ha sido autorizada o, en caso contrario, que investiguen si cumple con los preceptos de la legislación.

El zoo de Barcelona suspenderá las exhibiciones con delfines en 2017

[El zoo de Barcelona](#) reformará las instalaciones de los delfines con la construcción de cuatro piscinas nuevas. Las obras empezarán a mediados de 2015 y durarán 20 meses. El nuevo espacio, que se estrenará en 2017 y que será siete veces más grande que el actual, ya no permitirá las exhibiciones con estos animales, según ha avanzado la teniente de alcalde de Economía Sònia Recasens, presidenta del Zoo. El cambio quiere terminar con la contradicción que supone [prohibir espectáculos con animales en los circos](#) y al mismo tiempo ofrecer exhibiciones con delfines. La nueva estructura ya no tendrá gradas, como la actual, y el único espectáculo que se ofrecerá a los visitantes serán "los cuidados de los animales y su manejo", según Recasens.

"Consideramos que será la principal novedad en las próximas décadas en el zoo", ha señalado Recasens, que ha explicado que se ha decidido "un cambio de orientación" respecto a la primera decisión del gobierno municipal, que era construir y gestionar el nuevo delfinario en el marco de una colaboración público-privada.

Los grandes perjudicados por la mejora de las instalaciones de los seis delfines que viven en el zoo de Barcelona serán los leones marinos, que perderán espacio y durante las obras, probablemente tendrán que abandonar el zoo.

Durante el año pasado, el zoo registró 1.113.724 visitantes, lo que supone una media de 2.211 visitantes al día. Es la mejor cifra registrada en los últimos diez años.

Focas preñadas y con polémica

La autoridad que regula el intercambio de animales entre zoológicos en Europa culpa a los de Barcelona y de Antibes (Francia) de haber transportado irregularmente a un grupo de cinco focas. Dos de ellas estaban preñadas sin que los veterinarios lo hubieran detectado y perdieron sus crías el verano pasado. [El caso fue elevado a la Comisión de Medio Ambiente de la Comisión Europea por el eurodiputado ecosocialista Raül Romeva](#), que pidió explicaciones a la Asociación Europea de Zoológicos y Acuarios (EAZA), que regula el intercambio de animales entre zoos. EAZA asegura que es responsabilidad de los centros y no suya la de realizar todas las pruebas necesarias para garantizar el bienestar de los animales antes y durante su transporte.

Entre abril y mayo de 2010, el zoo de Barcelona recibió cinco ejemplares de foca común, todas hembras. Tres de ellas eran de avanzada edad, muestra de ello era que tenían cataratas. Desde los tiempos en que se soñaba con el zoo marino se consideró necesario tener estos ejemplares dentro de la colección y el centro, a través de EAZA, logró conseguir los animales del de Antibes. Así *Herc*, *Tia*, *Cleo*, *Zef* y *Nina* llegaron a la capital catalana procedentes de la Provenza tras un viaje de seis horas por carretera de 650 kilómetros.

[El 10 de julio, Cleo parió una cría, que fue hallada muerta flotando en la piscina.](#) La perplejidad de los veterinarios aumentó cuando descubrieron que otro de los ejemplares, *Herc*, también estaba encinta. En agosto, sin embargo, se descubrió que el feto estaba muerto, por lo cual se la indujo al parto. En medio, *Zef* dejó de comer y falleció a pesar de las atenciones del personal. Toda esta situación generó una crisis de nervios entre todo el grupo y muchos de los animales tuvieron que ser tratados con tranquilizantes.

En su día, el Zoo de Barcelona aseguró que el estado en que llegaban los animales era “responsabilidad de EAZA” y que desconocían el embarazo de las focas. Eso sí, aceptó que procedían de un grupo que “había perdido al macho”, según les informó el centro de Antibes.

Tanto EAZA como el Ayuntamiento de Barcelona aseguran que realizaron todos los exámenes establecidos en la ley antes de realizar el viaje. “La responsabilidad de la salud y el bienestar de un animal durante el transporte es responsabilidad tanto de los zoológicos emisores como de los receptores. No es nuestra responsabilidad”, aseguró en el escrito que EAZA elevó a la comisión.

“El transporte de focas no requiere normalmente la prueba de embarazo cuando no se sospecha esta condición y las hembras no han sido alojadas con un macho”, continúa el escrito. Sin embargo, la asociación reconoce que las mamíferas hacía “varios meses” habían estado con un macho, lo que abre un manto de duda. ¿Por qué no se encargaron los exámenes?

En su proceso reproductivo, las focas experimentan un fenómeno llamado diapausa embrionaria o implantación retardada. En ella, se realiza la fecundación pero el desarrollo del feto se realiza tiempo después. El periodo de gestación de este tipo de focas es de entre 8 y 10 meses, incluyendo el periodo de implantación tardía, según la literatura veterinaria.

EAZA también se defiende y asegura: “El tiempo transcurrido entre la llegada de las focas al zoo y la muerte fetal y la muerte de una de las focas adultas fue de más de dos meses, un hecho que pone en duda la relación causa-efecto entre el transporte y los hechos en cuestión”.

Desde la ONG Libera! denunciaron el “desconocimiento científico de esta especie por parte de los zoos de Barcelona y Antibes”. Según la organización, “era evidente que la estancia de las focas con el macho hacían más que probable un posible embarazo”. También recuerdan que no es la primera vez que llegan al zoo, procedentes de otros centros, animales del que se desconoce su embarazo. “Ya había sucedido con los facóqueros (jabalí verrugoso) hace un tiempo”, aseguró una portavoz de Libera! “El transporte de mamíferos marinos por carretera debería estar prohibido”, puntualizó la portavoz. EAZA asegura que de ahora en adelante recordará a sus 200 miembros que “la implantación retardada es una posibilidad”.

El Zoo acepta que la granja tiene problemas de seguridad

[El culebrón de la cabra robada en la granja del zoo de Barcelona](#) terminó ayer de manera agridulce. El animal fue encontrado en el parque de la Ciutadella, donde increíblemente se ocultó durante más de 24 horas sin ser visto. Fuentes del [Zoo](#) aseguraron que la pérdida del caprino y la muerte de otro, ahogado en un estanque, se debió a una “gamberrada” de dos jóvenes que entraron al recinto trepando por un árbol situado junto a una valla.

Según la versión del Zoo, el domingo a las 7.45, dos horas antes de abrir al público, unos cuidadores vieron que dos jóvenes escapaban del recinto escalando la valla, de 3,50 metros de altura, que separa la granja del parque. “El árbol es centenario y no se puede cortar”, explicó un portavoz del centro. En esta zona del zoo, a diferencia de otros espacios, no hay cámaras de seguridad ni alarmas.

Los Mossos d’Esquadra están investigando los hechos. Según el portavoz, la cabra que se encontró ahogada no presentaba signos de violencia. La otra, que fue encontrada por empleados de Parques y Jardines, ya retoza junto a sus 31 compañeras, a la espera de convertirse en alimento para alguno de los carnívoros del zoo.

Desaparece una cabra de la granja del zoo de Barcelona

La granja, una de las instalaciones del [zoo de Barcelona](#) en la que los niños pueden tocar y jugar con algunos animales, sufrió ayer un incidente sin precedentes. Dos cabras desaparecieron de sus instalaciones, aunque una fue encontrada poco después ahogada en un estanque cercano. La otra seguía sin ser encontrada anoche. El Ayuntamiento declinó ayer comentar el suceso, denunciado por la organización a favor de los animales Libera!, y aclarar si se trata de un robo o un fallo de seguridad en el recinto.

Los responsables de la granja, según la ONG, se dieron cuenta de la desaparición de los dos animales, de corta edad, a las once de la mañana, poco después de su apertura. El zoo infantil, como también se conoce a la granja, alberga caballos, cerdos vietnamitas, burros, conejos, ponis y otras especies menores.

Además de la función pedagógica del zoo infantil, los animales de esta área, cuando crecen, son utilizados para alimentar las especies carnívoras del zoo. Por ley, cada uno de estos animales de granja tiene un crotal, una etiqueta plástica que se les pone en una oreja y que permite llevar el control sobre la población.

“Desde Libera! denunciemos que en el zoo puedan morir o desaparecer animales”, aseguró una portavoz de la organización, que anunció “acciones” para mejorar las condiciones del parque.

En marzo del año pasado la loba *Penélope* del mismo parque saltó una reja de seguridad y deambuló por el zoo.

Muere ahogado un tigre del zoo de Barcelona tras un ataque de epilepsia

Increíble pero cierto. Un tigre del zoo de Barcelona falleció ayer al ahogarse en el foso de agua que limita su instalación durante un ataque de epilepsia. El felino, según informó el zoo, cayó al foso mientras sufría una crisis de la enfermedad que padecía hace años y de la que estaba en tratamiento. Los trabajadores del parque fueron incapaces de salvar al animal que se encontraba sumergido en una zona del foso a la que era imposible acceder. Tampoco ha de ser fácil sacar a un tigre epiléptico del agua, se dice uno. Y más si, como era el caso, en la misma instalación estaba su pareja, otro tigre.

Barus, el animal finado, era un macho de tigre de Sumatra, la subespecie más pequeña de las ocho de este felino, dentro de que no deja de ser un tigre con todas las de la ley. Se ve que ya había sufrido otras crisis parecidas antes, con zambullida incluida, aunque entonces pudo ser rescatado o salió del foso por sus propios medios. *Barus* había nacido en el mismo zoo en 2003 y desde pequeño estaba aquejado de la enfermedad.

El tigre de Sumatra (*pantheratigrissumatrae*), que pesa entre 80 y 180 kilos (una hembra de 72 kilos es el tigre adulto más pequeño del que se tiene noticia), puede vivir hasta 25 años en cautividad. Es más oscuro que sus congéneres y tiene más largos los mechones de la cara. Apenas quedan 500.

Una de las causas del peligro de extinción del tigre es su caza para usar partes de su cuerpo en la medicina tradicional asiática; resulta paradójico que los ojos se empleen en ese contexto como remedio contra, precisamente, la epilepsia.

La epilepsia en realidad no afecta solo a los humanos. Numerosos animales pueden sufrirla. La incidencia entre los perros, por ejemplo, es según algunos estudios de entre el 0,5% y el 5,7%. No se sabe por qué pero los pastores belgas son especialmente propensos. Existe una epilepsia felina. Los animales sufren convulsiones y arrojan espuma por la boca. Los gatos que más la padecen son los siameses y los persas. En un gato un ataque ya impresiona así que imagínense en un tigre.

Lo más común es que las crisis duren unos tres minutos. Los veterinarios recomiendan inyectar diazepam o insertarle una pastilla rectalmente (¡) al bicho y tener cuidado de que no te muerda. El tratamiento más común, según algunas fuentes, es con fenobarbital. Los tigres blancos resultan ser más proclives a esta como a otras enfermedades. Dado que son especialmente apreciados en los circos, pueden suponerse los problemas que presenta a un domador un tigre con ataques epilépticos...

Con el episodio del tigre, el zoo de Barcelona añade un nuevo hecho dramático a un historial reciente que incluye la muerte de un delfín, la fuga (temporal, gracias a Dios) de un lobo y varios sucesos luctuosos en la piscina de las focas, incluidos una muerte y varios

abortos. Por no hablar de la polémica en torno a la elefanta Susi -de la que han hecho bandera los animalistas- y su salud psíquica.

Entrevista

NOM: PILAR PADILLA SOLÉ

CÀRREC: EX-PRESIDENTA D'AICAS I ACTUAL VICE-PRESIDENTA (ASSOCIACIÓ IBÈRICA DE CUIDADORS D'ANIMALS SALVATGES)

1. Totes les espècies que es mantenen en els zoològics gaudeixen d'un programa de conservació "ex situ" orientat a la conservació d'aquella espècie, un programa d'educació per conscienciar a la població i un programa d'atenció veterinària que compregui el desenvolupament de mesures que augmentin la resistència immunològica dels animals, que evitin o redueixin l'exposició a patògens i impedeixin que els animals es facin mal o s'intoxiquin (normativa estatal)?

Cada cop més zoològics disposen de quasi totes les premisses, i tots els que no ho tenen o els en manca alguna per falta de recursos s'haurien de poder beneficiar d'ajudes per tal d'aconseguir-ho.

2. Creus que les normatives, tant comunitàries, estatals com generals són suficients en tots els aspectes pel que fa a l'establiment dels animals salvatges (benestar, manteniment de la salut de l'animal, impossibilitat d'escapar de les gàbies, evitar la transmissió de malalties...)?

NS/NC

3. Hi ha alguna de la part de la legislació que sigui especialment difícil d'aplicar? Per què penses que pot ser?

Crec que la manca de recursos i d'espai.

4. Hem vist que la legislació es centra molt en la no transmissió de malalties i que els animals no puguin escapar i no tant en el benestar «psicològic», l'espai que un animal requereix per a que pugui desenvolupar el seu comportament normal... Trobes que la llei s'hauria de posar més ferma en aquest sentit?

Sí, entenent la dificultat que comporta seguir totes les premisses. Els Zoològics necessiten un temps d'adaptació per adaptar el seu pla de col·lecció al seu espai, i d'adaptació de l'espai a les seves espècies. Moltes espècies reproduïdes els últims 50 anys (o més), quan no existia la normativa, tenen llarga longevitat o genètica no compatible a ser traslladades a altres zoològics. Tot i així s'haurien de garantir les condicions mínimes de benestar físic i psicològic a totes elles.

5. Es diu que es fan revisions anuals per comprovar el compliment de la normativa. Es fan? Com solen ser els resultats d'aquestes revisions?

NS/NC

6. El zoo de Barcelona ha rebut algunes acusacions respecte a l'estat de les estabulacions dels animals, la mida de les gàbies, etc. Tens alguna cosa a comentar al respecte?

Imagino que igual que a altres zoològics tal com s'ha vist a la premsa últimament. Les associacions animalistes estableixen sovint acusacions que fan que els zoològics puguin col·laborar-hi estretament i fer un treball en conjunt.

7. El zoo de Barcelona tenia un projecte d'expansió del terreny per tal de poder muntar unes instal·lacions més gran per als animals, però el projecte es va aturar per falta de recursos. Eren uns canvis imposats per la llei? Amb quins criteris es pretenia millorar les condicions de vida dels animals?

NS/NC

8. En quant a els canvis que s'han fet respecte a els espectacles amb els animals, heu vist una acceptació general per el públic? Aquests canvis han sigut imposats o han sigut una decisió moral?

NS/NC

9. Quina és la vostra visió dels parcs zoològics per el que fa a l'establulació i benestar dels animals?

Entenc que és difícil garantir el benestar absolut per tots els animals establulats, però l'important es adaptar-se a la llei el més aviat possible, posar-se reptes i buscant mitjans per aconseguir-ho, disposant de professionals tant veterinaris com especialitzats en maneig i benestar (conservadors i cuidadors), formar-se cada dia, seguir les guies de maneig establertes per les associacions de zoològics més modernes, disposar d'un departament d'educació que es recicli diàriament, d'un departament d'investigació que fomenti l'intercanvi de coneixements col·laborant amb les universitats mitjançant convenis, facilitar tota la informació necessària als visitants i d'un llibre de reclamacions per tal d'escoltar les suggerències dels visitants, i sobretot treballar per millorar dia a dia.

10. Podries comentar quina és la teva visió de la tinença d'animals salvatges per a l'exhibició en els parcs zoològics (tot i tenir programes de conservació etc.)?

Crec que els programes de conservació són molt importants per garantir la supervivència de totes les espècies "in situ" i cal mantenir un banc genètic per a tal cosa, i per tant els zoològics s'han de poder finançar. D'alguna manera el fet que les persones puguin observar aquestes espècies pagant una entrada, ajuda a mantenir-los en les millors condicions, i a la vegada garantir un bon programa educatiu per fomentar l'educació "ex-situ" i "in-situ". A més hi ha individus amb molta longevitat que no contenen la genètica requerida per reproduir-se segons els requeriments del programa de conservació de la seva espècie, i els zoològics poden ser també un santuari per tal de mantenir-los i garantir-ne la màxima comoditat i benestar possible, mentre poden ser un bon exemple educatiu pels visitants i les escoles.

11. Com creieu que és la percepció del públic respecte els parcs zoològics i els animals que es mantenen establulats en ells?

Sovint no és bona, però per això algunes institucions disposen de panells informatius i fulls de suggerències per tal que els visitants puguin expressar les seves impressions, i el zoològic ha de tenir l'obligació de contestar totes i cadascuna d'elles.

12. Creus que la normativa és coherent amb la realitat? Quins canvis creus que serien els més imminents? NS/NC

Moltes gràcies.

Entrevista

NOM: Andrea Torres Pallés

CÀRREC: Gestió de rescats, Departament de Fauna Salvatge de FAADA.

1. Totes les espècies que es mantenen en els zoològics gaudeixen d'un programa de conservació "ex situ" orientat a la conservació d'aquella espècie, un programa d'educació per conscienciar a la població i un programa d'atenció veterinària que compregui el desenvolupament de mesures que augmentin la resistència immunològica dels animals, que evitin o redueixin l'exposició a patògens i impedeixin que els animals es facin mal o s'intoxiquin (normativa estatal)?

No, clarament no. No totes les espècies dels zoos gaudeixen d'aquests programes; però que hi hagin més o menys espècies que tinguin programes de conservació, d'educació i d'atenció veterinària òbviament varia segons el zoològic. La gestió de cada zoològic és diferent, així doncs com en tots els altres punts trobem zoos "millors" o "pitjors" en cada aspecte. Hi ha zoos que amb prou feines tenen programes de conservació, mentre que altres en participen en molts. Així com depenent del zoo ens trobarem amb programes educatius millors o pitjors.

2. Creus que les normatives, tant comunitàries, estatals com generals són suficients en tots els aspectes pel que fa a l'estabulació dels animals salvatges (benestar, manteniment de la salut de l'animal, impossibilitat d'escapar de les gàbies, evitar la transmissió de malalties...)?

No, trobo que són poc estrictes i concretes. En la "LEY 31/2003, de 27 de octubre, de conservació de la fauna silvestre en los parques zoológicos" en l'article 3 del capítol II cita:

Los parques zoológicos quedan obligados al cumplimiento de las medidas de bienestar de los animales en cautividad, profilácticas y ambientales indicadas a continuación y, en su caso, a las establecidas por las comunidades autónomas:

a) Alojar a los animales en condiciones que permitan la satisfacción de sus necesidades biológicas y de conservación.

b) Proporcionar a cada una de las especies un enriquecimiento ambiental de sus instalaciones y recintos, al objeto de diversificar las pautas de comportamiento que utilizan los animales para interactuar con su entorno, mejorar su bienestar y, con ello, su capacidad de supervivencia y reproducción, hábitats y los ecosistemas.

c) Prevenir la transmisión de plagas y parásitos de procedencia exterior a los animales del parque zoológico, y de éstos a las especies existentes fuera del parque.

d) Evitar la huida de los animales del parque zoológico, en particular de aquellas especies potencialmente invasoras, con el fin de prevenir posibles amenazas ambientales y alteraciones genéticas a las especies, subespecies y poblaciones autóctonas, así como a los hábitats y los ecosistemas.

Els apartats a i b és el màxim que es diu sobre els requisits de les instal·lacions i les mesures de benestar i seguretat. No hi ha uns requisits mínims segons les espècies i les seves característiques. Tot és molt abstracte, poc concret i subjectiu. Quines són les condicions que permeten satisfer les necessitats de cada animal? S'han de tenir moltes coses en compte per al benestar animal, entre elles tenir un entorn social adequat (tan la mida del grup com la estructura social); espais i elements estructurals apropiats pel desplaçament i pel repòs; condicions de seguretat front el públic i els altres animals (barreres visuals i físiques, refugis...); l'aigua, la temperatura i la humitat adequada, un entorn sense riscos i molèsties (soroll i demés)... I molts zoos no contempen tots aquests aspectes.

A les lleis tot està poc especificat, de manera que ens trobem molts zoos on els animals realment no tenen satisfetes les seves necessitats. Només cal centrar-se en les necessitats de desplaçament... Quants cops hem vist instal·lacions que no són suficientment grans com per a que els animals es desplacin i mostrin els seus comportaments naturals? Grans felins en instal·lacions petites on no poden córrer, monos amb poques estructures per a poder enfilarse, ocells en instal·lacions on no poden nedar, cetacis en petites piscines on no poden mostrar ni la meitat dels seus comportaments naturals, etc.

3. Hi ha alguna de la part de la legislació que sigui especialment difícil d'aplicar? Per què penses que pot ser?

Sí, per exemple els programes de conservació in-situ, que apareixen en l'article 4 de la "LEY 31/2003, de 27 de octubre, de conservación de la fauna silvestre en los parques zoológicos":

Artículo 4. Programas.

4.a Participación, cuando proceda, en un programa de cría en cautividad con fines de repoblación o reintroducción de especies animales en el medio silvestre o de conservación de las especies.

Qualsevol persona que ha treballat en conservació o que s'ha informat sobre aquesta sap que els programes de conservació in situ són molt difícils de tirar-los endavant. Tot i que aquesta és la veritable conservació, aquella que conserva l'animal en llibertat i el seu hàbitat natural. Però des del punt de vista dels zoològics és molt difícil ja que la reintroducció i la repoblació només és factible per unes poques espècies, pel que la gran majoria de espècies que es mantenen i reproduïxen en un zoo mai es podran arribar a reintroduir-se a la natura, i per tant no ajudaran a la supervivència de la seva espècie.

4. Hem vist que la legislació es centra molt en la no transmissió de malalties i que els animals no puguin escapar i no tant en el benestar «psicològic», l'espai que un animal requereix per

a que pugui desenvolupar el seu comportament normal... Trobes que la llei s'hauria de posar més ferma en aquest sentit?

Sí, com ja he esmentat a la pregunta 2, trobo que la llei és molt poc concreta i estricta, ho hauria de ser molt més. S'hauria de mirar més pel benestar físic i psicològic de l'animal. El benestar dels animals no només respon a alimentar-los bé i controlar les seves malalties i la seva seguretat. Com ja he comentat hi ha molts requisits que s'han de complir per tal de satisfer les necessitats mínimes dels animals. A més a més pel benestar psicològic dels animals és imprescindible per tots els animals un bon programa d'enriquiment ambiental: tan enriquiment estructural (naturalització, disseny, mida i complexitat de la instal·lació), enriquiment social (composició i mida dels grups) i instrumental (relacionat amb la alimentació o no, com sons, estructures i objectes, etc.). No hi ha mínims establerts en cap d'aquests punts i per tan la seva aplicació i regularització no està controlada.

5. Es diu que es fan revisions anuals per comprovar el compliment de la normativa. Es fan? Com solen ser els resultats d'aquestes revisions?

En principi sí, no tenim constància però de amb quina freqüència es fan ni com. I dubtem molt de la efectivitat d'aquestes, doncs molts zoos en els últims anys haurien fet reformes i canviat per tal de millorar les seves condicions en resposta a aquestes si fossin efectives.

6. El zoo de Barcelona ha rebut algunes acusacions respecte a l'estat de les estabulacions dels animals, la mida de les gàbies, etc. Tens alguna cosa a comentar al respecte?

Al igual que molta gent penso que la major part de les instal·lacions del zoo de Barcelona no compleixen els mínims requisits per a mantenir els animals en unes condicions bones de benestar. Tan parlant en sentit de mides, com en sentit de disseny, estructures, naturalització, falta d'ombres i espais on els animals puguin amagar-se i aixoplugar-se...

Un clar exemple en són les instal·lacions dels felins. Que uns animals tan grans, el cos del qual està dissenyat per a recórrer grans distàncies a grans velocitats, es trobin confinats a espais tan petits...és penós i lamentable.

A la galeria dels monos ens trobem els monos patas, el primat més ràpid del món, que pot arribar assolir fins a 55km/h, en una instal·lació vertical, en comptes d'horitzontal, com si d'un mono arborícola es tractés. Quan el que necessitaria seria una instal·lació més gran, més horitzontal que no pas alta, per tal de que pogués córrer.

Els mangabeys de collar serien un clar exemple del poc enriquiment que es fa en els animals del zoo de Barcelona. La manca d'enriquiment estructural s'aprecia a simple vista. Algo que es podria solucionar fàcilment i d'una forma tan senzilla com col·locant cordes, lianes, hamaques i naturalitzant-la una mica.

Els dofins són uns altres dels grans perjudicats. És vergonyós que un cetaci de les seves qualitats es trobi en unes piscines de tal escasses dimensions. Per no parlar ja de la poca naturalització d'aquestes, de la presència de grades i del fet que facin espectacles amb ells... I aquest fet per sort ha estat vist inclús pel propi zoo, que fa poc ha presentat un projecte de fer un dofinari nou, doncs calia un canvi i no només millores.

I ja ni parlar dels dormitoris interiors, les instal·lacions on els animals dormen i on se'ls tanca per a poder netejar les instal·lacions. Per tan no és que hi passin poc temps precisament aquí dins... Es tracta de dormitoris petits i freds, de ciment, la majoria d'ells mancats d'estructures (ni d'enriquiment ni destinades al repòs), o de naturalització alguna.

I així podria seguir posant un munt d'exemples més d'instal·lacions que no compleixen el mínim de benestar animal.

7. El zoo de Barcelona tenia un projecte d'expansió del terreny per tal de poder muntar unes instal·lacions més gran per als animals, però el projecte es va aturar per falta de recursos. Eren uns canvis imposats per la llei? Amb quins criteris es pretenia millorar les condicions de vida dels animals?

No estic segura de a quin projecte d'expansió del terreny us referiu, si al canvi de situació del zoo que es tenia pensat fer, fora de la ciutat (i que per tan no es tractava d'una expansió del terreny actual si no d'un canvi de la situació del zoo, on el terreny anava a ser molt més gran) o bé el projecte de la sabana proposat fa uns anys en el pla de gestió del Zoo de Barcelona (el qual si que no ha estat cancel·lat sinó que l'estan duent a terme però per passos, poc a poc degut al pressupost).

No tenim informació segura i verídica, però jo diria que tan un projecte com l'altre van sorgir a conseqüència de la pressió social i no pas imposats per la llei (si així fos haurien tancat el zoo per no haver realitzat el canvi de situació en un termini determinat).

En aquests últims anys però, la concepció de la gent sobre els zoos per sort ha canviat molt. La gent s'està conscienciant i comença a empatitzar amb els animals, de forma que el que veien abans com a algo bo o normal, ara no ho fan o almenys s'ho plantegen i en reflexionen. Així que la pressió social sobre els zoos i en aquest cas en particular sobre la visió del Zoo de Barcelona, ha fet que la direcció del Zoo es proposi millorar aquest.

8. En quant a els canvis que s'han fet respecte a els espectacles amb els animals, heu vist una acceptació general per el públic? Aquests canvis han sigut imposats o han sigut una decisió moral?

No estic segura de si us referiu al Zoo de Barcelona en particular o en general a tots els zoos. En el cas del zoo de Barcelona l'únic canvi del qual tinc constància és el del nou projecte de dofinari, on diuen que deixaran de fer espectacle amb dofins. Des del punt de vista de les protectores i ong's no cal dir que ha estat més que celebrat, tot i que hauríem preferit que directament es tanqués el dofinari i es traspasessin els dofins a un lloc millor. En quant al públic en general, és difícil de dir doncs encara no s'ha produït el canvi, s'ha fet públic, però l'espectacle de dofins segueix i seguirà endavant fins que es construeixi el nou dofinari. De totes maneres pel que hem vist moltes persones els hi ha semblat bé aquest canvi, per sort la gent comença a ser conscient que els animals no serveixen per a l'exhibició i el espectacle.

9. Quina és la vostra visió dels parcs zoològics per el que fa a l'establació i benestar dels animals?

En general els zoològics no compleixen els mínims de benestar animal, en molts sentits. La majoria d'instal·lacions són petites, precàries i insuficients. Falta naturalització a molts d'ells. En la majoria de casos els zoos miren més pels visitants que pels animals. L'important és tenir al visitant content, que pugui veure bé els animals, si els animals d'això en surten perjudicats no importa. Tampoc es fan programes d'enriquiment per a tots els animals, i pels que es fa enriquiment aquest no sol seguir un bon programa, no es fan amb constància i mirant i estudiant si l'enriquiment aplicat té uns efectes beneficiaris pels animals o no, per tal de fer les modificacions pertinents.

10. Podries comentar quina és la teva visió de la tinença d'animals salvatges per a l'exhibició en els parcs zoològics (tot i tenir programes de conservació etc.)?

Personalment no estic d'acord amb la captivitat, per tant no estic d'acord amb la existència dels zoològics. FAADA també defensa la no captivitat ni exhibició animal, i sempre s'ha proclamat en contra dels zoos. Els zoològics en principi tenen una funció educativa, de conservació i investigació, però en la majoria dels casos no compleixen aquestes funcions. De totes maneres les tres funcions es poden fer de forma més efectiva i millor des de fora del zoo; la captivitat i exhibició dels animals avui en dia no és necessària per a cap d'aquests fins. Per educar hi ha centres de recuperació i santuaris, granges escola, organitzacions i altres entitats que organitzen sortides a la natura per veure els animals en el seu estat salvatge natural...hi ha documentals, llibres especialitzats en animals...no necessitem de tenir animals tancats i exposats per tal d'aprendre d'ells, totes les altres opcions són millors per tal de conèixer sobre la seva anatomia, la seva vida en llibertat, el seu estat de conservació... En quant a la investigació, sempre és millor fer estudis dels animals en llibertat, donat que en captivitat molts animals canvien de comportament. Tot i així, és veritat que molts estudis d'animals captius han servit per a saber-ne coses i s'han fet avenços gràcies a ells, però existint centres de recuperació i santuaris on ja es tenen animals captius, no es necessita de imposar la captivitat a altres animals innecessàriament. En quant a la conservació, com ja he dit aquesta no és gens fàcil. S'hauria de començar per conservar el seu hàbitat i tallant d'arrel els problemes que provoquen la disminució de les diferents espècies. La conservació important és la conservació in situ, la que es fa en l'hàbitat dels animals. La conservació ex situ en els zoològics no té sentit si després no es pot fer efectiva una repoblació. De què serveix criar animals i animals si després no es poden alliberar al seu hàbitat natural? Té sentit mantenir uns animals tancats si no poden influir en ajudar a que la població lliure no s'extingeixi? És un èxit mantenir animals tancats en un zoo si els de la seva espècies s'extingeix en llibertat?

Altres preguntes que sempre em faig i els hi faig a la gent per reflexionar sobre aquest tema són: qui decideix que a un animal li toca viure captiu o no? Qui som nosaltres per privar-li de la vida en llibertat? I de sentenciar-ne més a la captivitat fent que els que ja hi estan es reprodueixin?

A més a més, per molt bé que s'intenti tenir els animals, mai es podrà aconseguir que estiguin tan bé com estarien en el seu hàbitat, ni cobrir totes les seves necessitats biològiques ni que portin una vida com la que tindrien en llibertat.

11. Com creieu que és la percepció del públic respecte els parcs zoològics i els animals que es mantenen estabulats en ells?

Avui en dia encara hi ha molta gent que no es planteja si els animals estan bé o no, si pateixen o no per estar allà tancats... Però per sort cada cop hi ha més gent que sí que ho fa. Hi ha zoos amb instal·lacions molt petites, pobres, o animals que es veuen apàtics, inactius...i la gent no és cega, ho veu. I ja si es sap una mica més del tema, com qui coneix el que es una estereotipia i les veu en els animals en el zoo...llavors el mal que fa la captivitat als animals encara és més obvia. Per sort però cada cop ens arriben més les opinions de gent que no volen anar a zoològics, que no els hi agrada, que ens demanen que en fem algo en contra, que els tanquem... També escoles es posen en contacte amb nosaltres per demanar-nos alternatives al zoo, llocs on puguin veure o aprendre dels animals i no tenir que fer la famosa sortida de la escola al zoo. Així que poc a poc s'està assolint una major sensibilització.

12. Creus que la normativa és coherent amb la realitat? Quins canvis creus que serien els més imminents? Com ja he esmentat anteriorment crec que la normativa és molt poc exigent i concreta. S'ha d'aprofundir en molts aspectes i per tan cal ampliar-la i fer-la més estricta. A més a més és important no només tenir unes bones lleis, sinó que aquestes es facin aplicar. Cal que hi hagin inspeccions exhaustives i efectives.

Moltes gràcies.